

Benchmarking knižníc Žilinského, Zlínskeho a Moravskosliezskeho kraja

Ako sme vás už v minulom čísle časopisu ITlib informovali, Žilinský samosprávny kraj získal finančné prostriedky vo výške 180 042,40 € na projekt „Informácie bez hraníc. Budovanie informačnej spoločnosti prostredníctvom prepojenia knižnično-informačných systémov“. Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátnym rozpočtom SR v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013. Ako už z názvu projektu vyplýva, jeho hlavnou úlohou bolo zjednotiť knižnično-informačný systém v regionálnych knižniciach Žilinského kraja – Kysuckej, Oravskej, Liptovskej, Turčianskej a Krajskej knižnice v Žiline a nadviazať, resp. prehĺbiť spoluprácu s partnerskou knižnicou v Ostrave i ďalšími knižnicami prihraničného regiónu. Nový knižnično-informačný systém však tentokrát nie je hlavnou témou článku. Je ňou jedna z mnohých a zároveň záverečná aktivita, ktoré so sebou priniesla realizácia projektu – benchmarking knižníc.

O čo konkrétne v tomto procese išlo? O meranie a porovnávanie výkonov verejných knižníc prihraničných regiónov. V rámci naplnenia aktivity projektu boli vybraté knižnice Žilinského, Zlínskeho a Moravskosliezskeho kraja. Samotná aktivita prebiehala v určitej postupnosti. Najskôr to bol monitoring záujmu o proces benchmarkingu na oboch stranách hranice, získanie súhlasu zapojených knižníc s využitím štatistických údajov, výber indikátorov – merateľných ukazovateľov a napokon samotná realizácia procesu merania a porovnávania výkonov knižníc. Výstupom celej škály procesov je tlačný materiál ako nástroj nielen porovnávania, ale i kvality a spájania knižníc a v neposlednom rade definovania cieľa zlepšovania vlastnej činnosti.

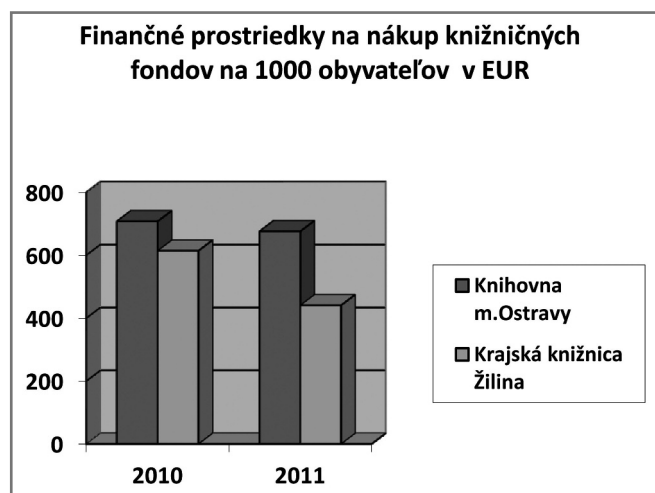
Všetci chcú byť najlepšími. Benchmarking ako moderný strategický nástroj riadenia nám pomáha objektívne zhodnotiť činnosti a výkony knižnice, zistiť vlastné prednosti, učiť sa od partnerov, definovať a potláčať svoje nedostatky.

Realizačný tím sa rozhodol zmerať svoje sily v rámci za-behnutého českého benchmarkingu, pričom z relevant-ných dôvodov rozdielnosti štatistických údajov slovenských a českých knižníc boli ukazovatele mierne zredukované a čiastočne modifikované.

Aktivity sa zúčastnilo týchto 18 knižníc: Městská knihovna Frýdek-Místek, Knihovna Města Ostravy, Městská knihovna Třinec, Knihovna Bedřicha Beneše Buchlova Uherské Hradiště, Masarykova veřejná knihovna Vsetín, Městská knihovna Vratimov, Městská knihovna Orlová, Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, Městská knihovna Valašské Klobouky, Kysucká knižnica v Čadci, Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne, Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, Turčianska knižnica v Martine, Krajská knižnica v Žiline, Mestská knižnica v Bytči, Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto, Mestská knižnica Liptovský Hrádok a Mestská knižnica Ružomberok.

Ukazovatele sa porovnávali za roky 2010 a 2011, pričom sa vždy vybral pár – jedna slovenská a jedna česká knižnica podobnej veľkosti a možnosťami. Na základe tohto hodnotenia sa dajú konštatovať všeobecne závery. Ako príklad uvádzam niektoré z nich:

České knižnice majú vyššie finančné prostriedky na nákup knižničných fondov v prepočte na 1 000 obyvateľov, a tým i vyšší ročný prírastok fondov.

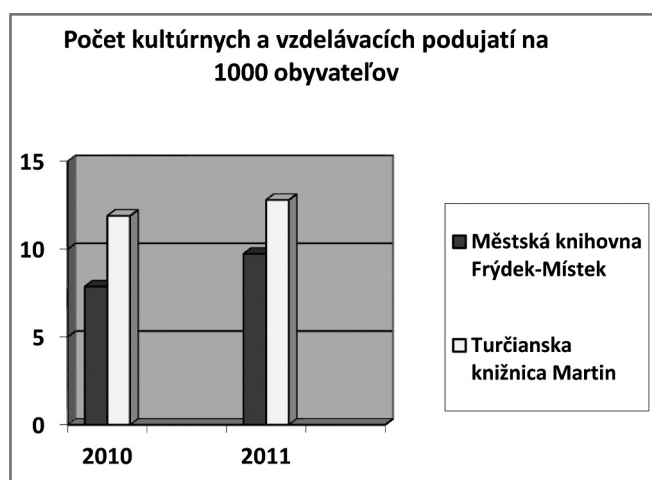
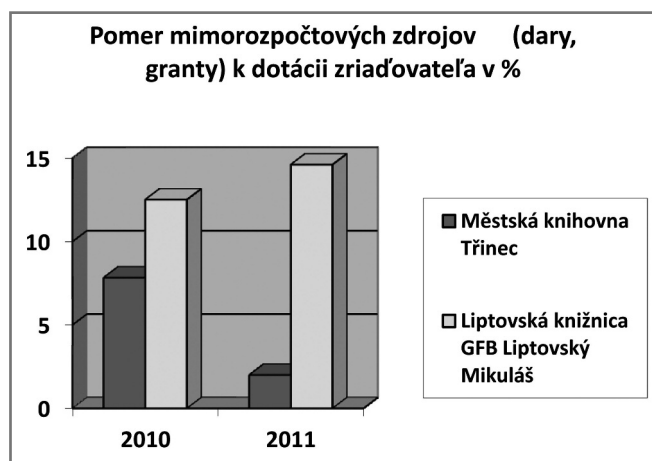

Slovenské knižnice sa však výrazne viac snažia o získanie mimorozpočtových zdrojov, najmä grantových prostriedkov, čo sa im vo veľkej miere darí a vysoko prevyšujú hodnoty takýchto prostriedkov získaných českými knižnicami.

Čo sa týka zabezpečenia prístupu na internet, sú na tom lepšie české knižnice, aj keď na základe benchmarkingu vidíme, že v tejto oblasti už nie sú také výrazné rozdiely.

Regionálne knižnice Žilinského samosprávneho kraja vo všeobecnosti realizujú väčší počet kultúrnych a vzdelávacích podujatí na 1 000 obyvateľov než české knižnice.

Týždenný počet prevádzkových hodín pre verejnosť je v niektorých dvojiciach knižníc viac-menej porovnateľný, no širší rozsah otváracích hodín má väčšia časť slovenských knižníc.

Všetky české knižnice – až na jednu výnimku – majú väčší počet exemplárov dochádzajúcich periodík v prepočte na 1 000 obyvateľov.

Ďalšie merania a porovnania sa uskutočnili v oblasti dotácií od zriaďovateľa, odborných pracovníkov, používateľov, výpožičiek, návštev knižnice, existencie webovej stránky, prístupu do online katalógu, služby Pýtajte sa knižnice, komunikácie s používateľom e-mailom a komunikáciou s používateľom prostredníctvom SMS.

Benchmarking však nemal byť zameraný na ukázanie prstom, kto je lepší a kto horší. Každá knižnica má svoje silné i slabšie stránky. Hlavným cieľom tejto aktivity malo byť odkryť skryté rezervy a motivovať knižnice ako živý organizmus plný pracovných ľudí, v ktorých oblastiach ich práce sa dá ešte zlepšiť.

Použitá literatúra:

BALKÓCIOVÁ, M.: *Benchmarking knižníc prihraničných regiónov – nástroj porovnávania kvality a spájania*. 1. vydanie. Žilina : Krajská knižnica v Žiline, 2013. 77 s.

Zuzana Mičíková
zuzana.micikova@zask.sk